

Food Universe

En internationalanerkendt Food Value Chain Lab for åben innovation i den danske landbrugs- og fødevarer- sektor

Omdannelsen mod et bæredygtigt biobaseret samfund er en af de store udfordringer i vores tid. Det er blevet kaldt den "anden" industrielle revolution og den "grønnere" industri, hvilket medfører et væld af løfter samt bekymringer.

Tre af de største hovedudfordringer i morgendagens bioøkonomi er;

- Bæredygtighed – Hvordan øges vækst og velstand samtidig med at miljøforhold påvirkes positivt?
- Fødevarerindtag og sundhed – Hvordan undgås at en stadig stigende befolkningsgruppe lider af livsstilssygdomme pga. bl.a. for stort og usundt kostindtag, samt at mere end 4 milliarder mennesker lever for under 2 dollars om dagen, og dermed ikke kan opfylde deres basale næringsbehov?
- Fødevarerforsyningsikkerhed - Befolkningstilvæksten er eksplosiv, så hvorledes sikres at fødevarerudbuddet på verdensplan fordobles indenfor de næste 30 til 50 år til at understøtte efterspørgslen, vel og mærke samtidig med at reducerer miljøbelastningen?

Det danske jordbrugs- og fødevarerhverv er og har gennem mere end 100 år været den vigtigste aktør i dansk vækst, og den danske jordbrugs- og fødevarerklynge er i dag verdens tredjestørste. Klyngen stod i 2011 for 9% af den private beskæftigelse, 20% af den samlede danske eksport og 57% af overskuddet på handelsbalancen. Den vil således også være Danmarks vigtigste afsætteløsnings af akutte globale udfordringer inden for befolkningsvækst, fødevarerforsyning samt overgangen til det biobaserede og fossile frie samfund. Dette skyldes ikke mindst at den danske fødevarer- og landbrugsklynge har indbygget et uforløst innovationspotentiale, som kan sikre vækst og bidrage til løsningen på de globale udfordringer.

Den danske landbrugs- og fødevarer sektor har størrelsen, know-how og endog løsninger og implementeringskraft, der kan bidrage til omstillingsprocessen til fremtidens biobaserede samfund. Vi står med en unik mulighed for sammen at frigøre dette potentiale til glæde for den danske fødevarer sektor, og de teknologiske følgehverv, og ikke mindst det danske samfund.

For at bringe dansk know-how og løsninger aktivt i spil i overgangen til det biobaserede samfund, og samtidigt gøre dem understøttende til den danske vækstagenda, er der behov for at nytænke den platform, hvorfra den danske fødevarerklynge arbejder med innovation og demonstration. I det danske innovationssystem mangler en platform eller måske rettere en dynamisk infrastruktur, der kan forene og stimulere samspillet mellem fødevarerproduktion, natur, teknologi og afsætning på entreprenante, engagerende, involverende og nyskabende måder.

Hidtil har en voksende eksport til nærmarkeder været tilstrækkelig til at tilfredsstille vækstambitioner, men vores fremtidige udviklingsfokus vil få svære vilkår i konsoliderede markedsstrukturer. Væksten i fremtidens efterspørgsel kommer fra en voksende middelklasse i BRICS landene. Her

har DK ikke et indarbejdet navn og afsætning af produkter alene er en tung vej med en premium profil. Muligheden ligger i at profilere danske fødevarer på mere end produktet, nemlig alle de kompetencer der ligger bag. Dette indebærer at hele forskningen og følgeindustrien: maskiner, produktionsmetoder, styring og kontrol, talde, produktions- og procesanlæg, lagring og logistik etc. I sig selv rummer afsætningspotentialer. Mange af disse forretningsområder opererer allerede internationalt, men på den enkelte virksomheds præmisser.

Det foreslås at der etableres en national 'Value Chain' platform af international dimension, der både skal være en unik infrastruktur og et unikt mødested mellem de store spillere i den danske jordbrugs- og fødevarerkllynge, følgeindustri, SME'er, entreprenører og forskere. En 'Value Chain' platform skal øge en hurtig og effektiv vidensdeling, og dermed hurtigere innovation, der kan bane vej for øget kommerciel succes og jobskabelse til gavn for virksomheder og det danske samfund.

Denne platform skal muliggøre, at ny teknologi og nye koncepter kan testes som en del af hele værdikæden, og dermed også give baggrund for solide forretningsplaner, der kan sikre hurtig prototypeudvikling og implementering og dermed reel innovation (værdiskabelse) for både entreprenører, SME'er og de etablerede virksomheder. Den Åbne platform kan samtidig bruges som salgs og demonstrationsplatform for internationale samarbejder og nye aftagere.

Platformen vil samtidigt være et lærings- og inddragelsessted, hvor samfundet, den moderne forbruger og studerendekan få indsigt og interagerer med den moderne fødevarerproduktion gennem levende og dynamiske innovationsværksteder fra mark og gård over fødevarerproduktion og logistik til fødevarerudsalg og spisested i en levende, dynamisk og entreprenant atmosfære.

Vision

Visioner er at opføre et fødevarerunivers med en fysisk infrastruktur (efterfølgende benævnt med arbejdstitlen Food Universe), hvor landbrug og fødevarer er omdrejningspunktet for lærings-, demonstrations- og innovationsaktiviteter, der kan målrettes morgendagens udfordringer med at brødføde en stadig voksende verdensbefolkning med et differentieret udbud af fødevarer og ernæringsrigtige fødevarerkoncepter, produceret i en miljømæssig bæredygtig agenda.

Indhold

Food Universe skal være demonstratorium/innovatorium for verdens fremmeste fødevarerproduktion, og skal være et nationalt fyrtårn, hvor den danske fødevarersektor og teknologiske følgeerhverv får et internationalt anerkendt vindue ud mod verden.

Som infrastrukturel innovationsenhed skal Food Universe være det potentialeforløsende "missing link" i det nuværende innovationssystem. Et sted hvor både privat og offentlig finansieret teknologi- og produktudvikling og strategiske udviklingstiltag hurtigt og effektivt kan afprøves i hele fødevarerkllynge. Food Universe vil bestå af en række dynamiske innovationsværksteder ('innovations sandkasser', hvor helt nye tiltag kan testes i 'state of the art' teknologier/koncepter), der enkeltvis repræsenterer et segment i fødevarerkllynge, og som sammensat vil kunne dække en fødevarerkllyngebetraktning.

Innovationsværkstederne vil være et åbent mødested, hvor fødevareklyngens hoved interessenter, iværksættere, studerende, forbrugere og etablerede virksomheder og detailhandel m.fl. kan byde ind med viden, ideer og løsninger, og hvor studerende, samfundsborgere og gæster kan få indblik i arbejdet i de enkelte 'sandkasser' og den samlede værdikæde, og dermed morgendagens bæredygtige fødevareproduktion, der indbyder og giver mulighed for både læring og oplevelser.

Effekt

De afledte effekter af Food Universe forventes bl.a. at skulle måles i følgende:

- Danmarks eksport af morgendagens fødevarer giver en betragtelig forøgelse af den nuværende eksport af danske fødevarer på omkring 130 mia. kr.
- Danmarks vækstagenda på fødeproduktion bliver som en af de første i verden miljømæssigt afkoblet (miljøneutral), og der udvikles globale afkoblingskoncepter i værdikæden, der kan eksporteres.
- Omfattende samarbejde og i værksætteri mellem forskning, erhverv og vidensvirksomheder inden for Landbrug og Fødevarer.
- Styrkelse af vækstlaget - etablering af mange nye innovative fødevarevirksomheder
- Nye afprøvede forretningsideer (forretningsplaner), der i et samarbejde mellem store virksomheder med mange "muskler" og små dynamiske virksomheder med mange ideer og manøvrer muligheder, skaber nye forretningskoncepter og virksomheder.
- Forbrugerne får et mere indgående kendskab til fødevareproduktionen gennem oplevelser, og kan medvirke til at skabe fora for nye trends og tendenser, der kan kommunikeres af både forbrugere, virksomheder og forskere.
- Markedsføring af Danmark som verdens førende nation i fødevareinnovation og produktion af morgendagens måltider til en voksende verdensbefolkning
- Applikationsenhed for store offentlige og private fødevareprojekter, så dansk forskning og innovation kan byde ind med udviklingsenheder, der ikke findes andre steder i verden.

Realisering af Food Universe

Udgangspunktet er at Food Universe skal etableres tæt på fødevareindustrien, og det bredeste mulige udvalg af stakeholders i det hele taget. Samtidig skal det placeres hvor infrastruktur og sammenhæng til eksisterende faciliteter giver mest mulig synergi. Den globale synlighed og formidlingskompetencer er også væsentlige hensyn.

Med udgangspunkt i ovenstående foreslås en placering i Region Midtjylland i tilknytning til Danmarks højeste koncentration af fødevareviden og i fysisk nærhed til den eksisterende erhvervspark Agro Food Park. Her findes også den ideelle placering i overgangen mellem land og by. Ud over her at være placeret tæt på fødevareindustri og videns-/innovationsmiljøer, vil den nationale og globale synlighed være understøttet af e.g. Aarhus som Kulturhovedstad i 2017 samt Food Festivalen. De centrale succeskritiske faktorer kan kort summeres i følgende:

- Skal parken indfri ambitionen om at være den danske fødevaresektors innovationsmaskine, bør det placeres i et stærkt erhvervs- og innovationsmiljø.
- Parken skal placeres i nærhed til offentlig og privat fødevareforskning

- Parken skal placeres så den får stor national og global synlighed
- Forbrugervinklen skal styrkes ved at placere Food Universe i overgangen mellem land og by – parken placeres tæt på Danmarks 2. største by.
- God tilgængelighed via udbygget infrastruktur – parken placeres tæt på motorvej, og vil have letbanestationer i gåafstand
- Synergi til andre sektorer/vidensmiljøer, der kan krydsbefrugte hinanden – letbanen i Aarhus binder innovationsmiljøerne omkring Energi (Navitas på Havnen i Aarhus), Aarhus Universitet, It-innovationsmiljøet på Katrinebjerg, Aarhus Universitetshospital og Agro Food Park.

Food Universe forventer at kunne åbnes i 2017 i forbindelse med åbning af Aarhus som Kulturhovedstad.